

Digitales Brandenburg

hosted by **Universitätsbibliothek Potsdam**

Sefer Qiryah ne'emanah

kolel Nevi'im u-khetuvim

Sefer Yirmeyah

Shelomoh ben Yitshaq

Fyorda, 5570 [1809/1810]

71

urn:nbn:de:kobv:517-vlib-9844

ירמיה לו

היה הדבר הזה אל ירמיהו מאת יהוה לאמר : (ב) קח לך
מגלת ספר וכתבת עליה את כל הדברים אשר דברתי אליך
על ישי אר ועל יהודה ועל כל הגוים מיום דברתי אליך מימי
יאשיהו ועד היום הזה : (ג) או לי ישמעו בית יהודה את כל הרעה
אשר אנכי חשב לעשות להם למען ישובו איש מדרכו הרעה
וסתחתי לעונם ולחטאתם : (ד) ויקרא ירמיהו את ברוך בן נריה
ויכתוב ברוך מפי ירמיהו את כל דברי יהוה אשר דבר אליו על
מגלת ספר : (ה) ויצוה ירמיהו את ברוך לאמר אני עצור לא
אוסל לבוא בית יהוה : (ו) וכאת אתה וקראת במגלה אשר
כתבת מפי את דברי יהוה באזני העם בית יהוה ביום צום וגם
באזני כל יהודה הבאים מעריהם תקראם : (ז) או לי תפלו החננתם
לפני יהוה וישבו איש מדרכו הרעה כגדול האף והחמה אשר
דבר יהוה אל העם הזה : (ח) ויעש ברוך בן נריה ככל אשר
צוהו ירמיהו הנביא לקרא בספר דברי יהוה בית יהוה : (ט) ויהי
בשנה החמשית ליהויקים בן יאשיהו מלך יהודה בתודש
החשעי קראו צום לפני יהוה כל העם בירושלם וכר העם
הבאים מערי יהודה בירושלם : (י) ויקרא ברוך בספר את דברי
ירמיהו בית יהוה בלשכת גמריהו בן שפן הספר בהצר העליון
פתח שער בית יהוה החדש באזני כל העם : (יא) וישמע מכהו

בן

ר ש י

לו (י) פתח שער בית ה' החדש • הוא פער המזרחי כן תירגם יונתן :
מכלל יופי (יז) הגד

אחרו כן עם הפועל לבדו לתוספת ביאור , והקדמו הפועל לפעול • ובפירוש , לשון יסוד על
דבס , כי מלת את כוללת דבני • (טו) ושבו אל הארמה • כמו על , וכן (יח) ויקרא לו
לא הריס לז אכל • (יח) על מצות יהונדב • כמו אל , וכן (טז) וילך אקנה הרמחה
על ביתו , כמו אל ביתו • (יט) יונדב • כלל ה"א בפרשה שלשה , וסימן ויאמרו , וכשב
לא יכרת •
(ב) מגלת ספר • מגלה וגליון יקרא הקלף או הגויל שיכתוב אדם עליו , ובמספר
המגלה

ספן יה
דיר אי
ישרא
רעגור
ווירד
דרצה
ונדען
גריה
ורמיה
פאלג
[ו] ג
דוא א
טעמ
מען
רעו
שטרא
ואהן
טע
אלס
דאהו
הויק
דעס
דעס
דעס
איכה
ואחר
דלתי
זה לכ
הגיל
שיכת
האש
יק
קדש
המנ
(ו)

תרגום אשכנזי קמד

פֶּאן יהודה, ערגינג פֶּאָלגענדרעס וואָרט פֶּאָם עוויגען אָן ירמיהו : [ב] נים
 דיר איינע ביכערראָללע, אונד שרייבע דרויף אַללעס, וואָס איך מיט דיר איבער
 ישראל אונד יחזקיה געשפּראַכען האָבע, פֶּאָן דער צייט אָן, דאָ אַך אונטער יאשיהו'ס
 רעגירונג מיט דיר צו שפרעכען אַנגעפֿאָנגען, ביים אויף דווען טאָג. [ג] פֶּילליכט
 ווירד דאָן הויז יהודה אויף דאָן אונגליק אויפֿמערקזאָם, וואָמיט איך דאָזעלכע בעי
 דראָהע, אונד קעהרעט דאָרויך פֶּאָן זיינעם בעזען וועגע צוריק, אונד איך זיינע
 זינדען אונד פֶּערגעהונגען אַלס דאָן פֶּערצייהע. [ד] ירמיהו לים דען ברוד, זאָהן
 נריה, קאָממען, אונד דיר זיך שרייב אַללע וואָרטע גאָטטעס, אויס דעם מונדע
 ירמיהו'ס, אויף איינע ראָללע נידער. [ה] הירויף בעפֿאַהל ירמיהו דעם ברוד
 פֶּאָלגענדרעס: איך בין איינגעשעפּערט, אונד קאָן נישט אין דען טעמפעל געהן;
 [ו] געהע דוא אַלזאָ היין, אונד לוי אווידויער ראָללע דיא וואָרטע גאָטטעס, דוא
 דוא אויס מיינעם מונדע נידער געשריבען האָסט, דעם פֶּאַלקע אָם פֶּאַזטטאָנע אים
 טעמפעל פֶּאַר; אויך אַללען יהודים, וועלכע אויס דען לאַנדשטערטען דאָהין קאָמ
 מען. [ז] פֶּילליכט קאָסען זיא איין דעמיטליגעם געבעט פֶּאַר דעם עוויגען הע
 רען, אונד קעהרען פֶּאָן איהרעם בעזען וועגע צוריק; דען דער צאָרן אונד די
 שטראַפֿע, וואָמיט דער עוויגע דיוועם פֶּאַלקע דראָהעט, אויט גראָם. [ח] ברוד,
 זאָהן נריה, טהאָט אַללעס, וואָס איהם דער פֶּראַפֿעט ירמיהו אויפֿגעטראַגען האָט
 טע, אונד לאָן דוא וואָרטע גאָטטעס אויס דעם בוכע אים טעמפעל פֶּאַר. [ט]
 אַלס געהמליך דאָן פֶּאַלק אין ירושלים, אונד אויך אַללע אויס דען לאַנדשטערטען
 דאָהין פֶּעקאָממען לייטע, אים ניינטען מאַנאָטה דעם פֶּינפֿטען רעגירונגס יאהרעם
 יהויקים'ס איינען פֶּאַסטטאָג פֶּאַר דעם עוויגען אַנוועזטען, [י] דאָ לאָן ברוד אויס
 דעם בוכע דיא וואָרטע ירמיהו'ס אים טעמפעל, אונד צוואָר אים ציטמער גמריהו'ס
 דעם זאָהנס שפּן, אים אָבערסטען פֶּאַרהאָפֿע אָם נייען טהאָרע דעם טעמפעלס,
 דעם פֶּאַלקע פֶּאַר. [יא] אַלס מכוה, זאָהן גמריהו, זאָהן שפּן, אַללע וואָרטע
 גאָטטעס

ב א ו ר

איכה) • וירמיהו היה עזוב צבות הכלל, וישלח את ברוד לקרוא את המגילה לפני כל העם,
 ואחר כך שלח המלך יהויקים לקחת את המגילה ולקרא לפניו, וכשמוע המלך שלח יחזקיה
 דלמות ממנה קרעה והשליכה באש. אחר כך נזהר לירמיהו לכתוב מגילה זאת שנית, ולהסיר
 צה דברים, ויבשר רעה למלך יהויקים. (ב) מגלה ספר, מגילה יגלוין יקרא הקלף זה
 המגיל שיכתוב אדם עליו (והוא גלל, לפי שגוללן אותו), וכשכתב המגילה לספר, ר"ל
 שיכתוב עליה, ולזה קרא ספר (רד"ק). • וכחכתב אליה, עליה. (ה) אני עצור, נבנת
 האזורים, כי גם בני יהויקים קרה לו כאשר קרהו בניו נדקיהו, אך בניו יהויקים היה
 ירמיהו נדקף מהמלך עבדו, והדור בארם, ובניו נדקיהו המלך כשהיה ידדף אותו (ראש
 פֶּראַשׁ למטה ל"ז ד'). • (י) ביום צום, ביום קטין, קשהתאספו הקהל להטיען רגיל להיות
 להם

מכלל יופי

המגילה לספר הובה ליאר שיכתוב עליה וזה תקרא ספר. • וכחכתב אליה. • כמו עליה. •
 (י) ביום צום • ביום תענית. • והמיק"ס פירש, ביום קטין, ואינו לשון תענית כי אס לשון
 קטין

הרגום אישכנו

באטטעס אויס דיועס בוכע הערטע, [יב] גינג ער אין דען קעניגליכען פאללאטס
הינגטער, אינס צימטער דעס שרייבערס, וואָועלכסט דיארעטהע, דער שרייבער
אישטע, דליהו, זאָהן שמעיהו'ס, אַהן, זאָהן עכבור'ס, גמריהו, זאָהן שפן'ס,
צדקיהו, זאָהן חנניהו'ס אונד מעהרערע פֿאַרגעהמען אַנוועזענדיג וואָרען, [יג] אונד
זאָנאָע איהנען אַללעס. וואָס ער פֿאַן כרוך אויס דעס בוכע דעס פֿאַלקע האָט פֿאַר
לעזען הערען. [יד] הירוויף שיקטען דיוע העררען צו ברוך דען יהודי זאָהן חנניהו,
זאָהן שלמיהו, זאָהן כושי, אונד ליסען איהם זאָגען: גים דיא ראַללע, אויס
וועלכער דיא דעס פֿאַלקע פֿאַרגעלעזען האָסט, מיט דיר, אונד קאַמטע צו אונס!
ברוך, זאָהן נריה, נאָהם דיא ראַללע אונד גינג צו איהנען. [טו] זעטע דיר,
זאָנטען זיא צו איהם, אונד ליואונס פֿאַר! ברוך טהאָט דיועס. [טו] אַלס זיא
דען אינהאַלט הערטען, פֿֿרעכטעטען זיא זיך אַללעזאָמטט, אונד זאָנטען צו ברוך:
וויר מיססען דעם קעניגע אַללעס דיועס אַנצייגען. [יז] אַבער, פֿראַנטען זיא
דען ברוך, זאָגע אונס דאָך, וויא האָסט דיא אַללע דיוע פֿאַן איהם מינדליך גע
הערטען וואָרטע נידערגעשריבען? [יח] ברוך אַנטוואָרטעטע: ער האָט מיר אַל
לעס וואָרט פֿיר וואָרט פֿאַרדוקטירט, אונד איך שרייב עס בלאָס מיט דינטע אויפֿס
בוך נידער. [יט] געהע, זאָנטען דיא העררען צו ברוך, אונד פֿערברוג דיר, דיא
זאָוואָהל, אַלס ירמיהו, דאָמיט ניטאַנד איידען אויפֿענטהאַלט ערפֿאַהרע. [כ]
דיירוויף גינגען יענע צום קעניגע אין דען פֿאַרהאַף, נאָכדעם זיא דיא ראַללע אים
צימטער דעס שרייבערס אלישמע פֿערוואָהרט האָטטען, אונד צייגטען דעם קעניגע
אַללעס אָן, וואָס זיא געהערט האָבען. [כא] דער קעניג שיקטע דען יהודי, דיא
ראַללע צו האָלען. — יהודי האָלטע זיא אויס דעם צימטער דעם שרייבערס אישמע,
אונד לאָז זיא דעם קעניגע אונד אַללען אום איהן שטעהענדיג רעטהען פֿאַר. [כב]
דער קעניג זאָס אין זיינעם ווינטער צימטער. — עס וואָראים ניינטען סאָנאַטה —
אונד פֿאַר איהם שטאַנד אין ברענגענדיג פֿייערטאָפֿף. [כג] אַלס יהודי דרייא

ב א ו ר

להם מענית, לכן נקרא צום. (טו) פתרו איש אל רעהו, איש את רעהו, כלומר יחדיו,
כמו וינתנהו החכמים איש את רעהו. (יז, יח) איך בחבת יכו, מפרשי הפשט יתקו
שנבאלי סופת השחזה והתאונה הזאת. ובעל מנחה גדולה המריך לבאר אותה בכמה פנים.
ואחד יזהם אבחר, והוא: השמים שליו איתו: איך היה אפשר לך לכתוב את כל הדברים האלה
אשר שמעת מפיו, ר"ל כי לא כדרך אמירה בעלמא דרך הכתיבה, כי כדרך הכתיבה יסדר
אדם את דבריו, ולפעמים יוסיף או יגרע. לפי הנחות לענינו, וישנה מה שמע בעל פה
מאמר, ויען כי הדברים האלה יקרים, מן חלפת דברי ירמיהו? והאינו ברוך: מפיו יקרא
אלי את כל הדברים האלה, הונו לומר ירמיהו קרא לפני הדברים כסדרם, ואני כמתחם
מלה נמול העל הספר גדול, ולא הוספתי ולא גרעתי. ועל מלת בדיו חמר בעל מ"ג, שרצה
לרמז בה, שגבר חקק ירמיהו הדברים על ספר בעט וכפון, אך ברוך העביר עליה בקלמוס.
אונס כי נראה, שהספה הזאת נלח ברוך היא, כי אפשר שדייק עם בדיו, כלומר לא חדשתי
מאומה על הדברים רק הכתיבה נדוועל הכפר. (יט) הסתר, מן ימרה חף המלך עליכם
צמטעו הדברים וירע לכם (דל"ק). (כב) ואת האח, כלי שמדייקין כואש, ואמר
מנוערת

ירמיה לו קמה

בין גמריהו בין שפן את כל דברי יהוה מעל הספר : (יב) ויירד
 בית המלך על לשפת הספר והנה שם כל השירים ושבים
 אלי שמע הספר ודל יהו בין שמעיהו ואלנחן בין עכבור וגמריהו
 בין שפן וצדקיהו בין חנניהו וכל השירים : (יג) ויגד להם נביכיהו
 את כל הדברים אשר שמע בקרא ברוך בספר באזני העם :
 (יד) וישלחו כל השירים אל ברוך את יהודי בין חנניהו בין
 שלמיהו בין בושאי לאמר המגלה אשר קראת בה באזני העם קחנה
 בידה ולך ויקח ברוך בין גריהו את המגלה בידו ויבא אליהם :
 (טו) ויאמרו אליו שב נא וקראנה באזנינו ויקרא ברוך באזניהם :
 (טז) ויהי פשמעם את כל הדברים פחדו איש אל רעהו ויאמרו
 אל ברוך הגיד נגיד למלך את כל הדברים האלה : (יז) ואת
 ברוך שאלו לאמר הגד נא לנו איך כתבת את כל הדברים
 האלה מפיו : (יח) ויאמר להם ברוך מפיו יקרא אלי את כל
 הדברים האלה ואני כתב על הספר בדיו : (יט) ויאמרו השירים
 אל ברוך לך הסתר אתה וירמיהו ואיש אל ידע איפה אתם :
 (כ) ויבאו אל המלך חצרה ואת המגלה הפקדו בלשכת אלי שמע
 הספר ויגידו באזני המלך את כל הדברים : (כא) וישלח המלך
 את יהודי לקחת את המגלה ויקחה מלשכת אלי שמע הספר
 ויקראה יהודי באזני המלך ובאזני כל השירים העמדים מעל
 המלך : (כב) והמלך יושב בית החרף בחדש השני ואת האח
 לפניו מבצעה : (כג) ויהי בקרא יהודי שלש דלתות וארבעה

יקרעה

ר ש י

(יז) הגד נגיד לנלך חולי ושמע : (כ) חצרה • אל החצר כל תיבה
 שזריכה למ"ד כחלת' הטיל לה ס"ח בסופה : (כב) וחת החח " פירשו
 רבותינו ענין על שם שנלקים בחוסר ולפי פשוטו משמע שהח כלו שמצערין
 עליו חור לפני השירים : (כג) שלש דלתות • רבותינו חמרו מגלת קינות
 היתה קראו לפניו חובה צכה תצכה גלתה יהודה דרכי ליון חבלות בכל זה

לאסט
 ייבער
 פן'ס
 אונה
 פאר
 גיהו
 אווס
 אונט!
 ר'ד
 זי
 ברוד
 זי
 ד גע
 ד אל
 אויפס
 דוא
 [כ]
 ע אים
 ענינע
 דיא
 שמע
 [ככ]
 גה
 דרייא
 חדיו
 יסתקו
 נים
 ס הא
 יסדר
 על סה
 ויקרא
 תנח"ס
 סרנה
 למוס
 חדתי
 עליכס
 ואמר

ירמיה לו

יקרעה בתער הספר והשליך אר-האש אשר אל-האח עדהם
 כל-המגלה על-האש אשר על-האח : (כד) ולא פחדו ולא קרעו
 את-בגדיהם המלך וכל-עבדיו השמעים את-כל-הדברים האלה :
 (כה) וגם אלנתן ודליהו וגמריהו הפגעו במלך לבלתי שרף את-
 המגלה ולא שמע אליהם : (כו) ויצוה המלך את-רחמאל בן
 המלך ואת-שרהו בן-עזריאל ואת-שלמיהו בן-עבדאל לקחת את-
 ברוך הספר ואת-ירמיהו הנביא ויסתרים יהוה : (כז) ויהי דבר
 יהוה אל-ירמיהו אחרי שרף המלך את-המגלה ואת-הדברים
 אשר כתב ברוך מפני ירמיהו לאמר : (כח) שוב קח-לך מגלה
 אחרת וכתב עליה את כל-הדברים הראשונים אשר היו עלי-
 המגלה והראשנה אשר שרף יהויקים מלך-יהודה : (כט) ועל-
 יהויקים מלך-יהודה האמר כה אמר יהוה אתה שרפת את-
 המגלה הזאת לאכד מדוע כתבת עליה לאמר בא-יבוא מלך
 בכל והשחית את-הארץ הזאת והשבת ממנה אדם ובהמה :
 (ל) לכן כה-אמר יהוה על-יהויקים מלך יהודה לא יהיה-לו יושב
 על-כסא דוד ונבלתו תהיה משלכת לחרב פיום ולקרח בלילה :
 (לא) ופקדתי עליו ועל-זרעו ועל-עבדיו אח-עונם ובהבאתי עליהם
 ועל-יושבי ירושלים ואל-איש יהודה את כל-הרעה אשר-דברתי
 אליהם ולא שמעו : (לב) וירמיהו לקח מגלה אחרת וכתב עליה

ברוך

ר ש י

לא הש אמר חני מ'ך על הנותרים כיון שקרא היו צרים לראש אמר מעכשיו
 חינו מלך מיד ויקרעה בחער הסופר : יקרעה : כמו קרעה : (כה) הפגיע .
 שחננו : (לב) דברים רבים נהמה . מתחלה היו שגש חלפה ביתן איכה ישנה

איכה

מ כ ל ל י ז פ י

קדח , מלשון כוחת הנידון מן התלמוד , וכן כל קריאת נים , שאינו צעקן תשובה . (י) בחצרי
 בא בלשון זכר . (יא) מעל הספר . שהיו כתיבים על-הספר . (יב) על לשכת . כמו
 שכ לשכת . (יג) אשר שמע . לגזרת פועל כלרי . (יד) הגיד . כנרי וכיו"ד המסך שלא
 כמנהג

תרגום אשכנזי

קמו

ביום פיר פערזע געלעזען האטטע, שניטט ער (דער קעניג) דיא ראָללע מיט איי.
 נעם פֿעדערטעסער ענטצוווייא, אונד וואָרף זיא אינס פֿייער, וועלכעס אים פֿייער.
 טאַפֿע וואָר, בים דיא גאַנצע ראָללע איין רויב דער גלוט רועם טאַפֿעס וואורדע.
 [כד] וועדער דער קעניג, נאָך ווינע דינער, וועלכע דען אינהאַלט געהערט האָט
 טען, געריטהען דעס האָלב אין פֿורכט, אונד זיא צערריסען ניכט איהרע קליידער.
 [כה] אלנתן, דליהו אונד גמדיהו כאַטען צוואָר דען קעניג, דיא ראָללע ניכט אַ
 פֿערברענגען, אָבער ער אַכטעטע ניכט דרויף; [כו] זאָנדערן בעפֿאַהל פֿילטעהר
 דעם ירחמאל, דעם קעניגס זאָהן, דעם שרודה, זאָהן עזריאל'ס, אונד שלמיהו,
 דעם זאָהן עכראל'ס, דען שרייבער ברוך אונד דען פֿראַפֿעטען ירמיהו צו האָהלען;
 אַלליין גאַטט נאָהם זיא אין זיינע אָבהוט. — [כז] נאָכדעם דער קעניג דיא ראָל
 לע, וואָרויף דיא פֿאַם ברוך אויס דעם מונדע ירמיהו'ס געשריבענען וואָרטע שטאַנ
 דען, פֿערבראַנגט האַטטע, ערנינג דעם עוויגען וואָרט אַן ירמיהו, וויא פֿאַלגט:
 [כח] נים דיר איינע צווייטע ראָללע, אונד שרייבע עכען דיא וואָרטע דרויף, וועל
 כע אין דער ערשטען, פֿאַן יהוויקים, קעניג פֿאַן יהודה, פֿערברענגטען ראָללע
 שטאַנדען. [כט] זאָנע אָבער דעם יהוויקים, קעניג פֿאַן יהודה, פֿאַלגענדעם:
 זאָ שפּריכט דער עוויגע: דיא האַסט דיא ראָללע פֿערבראַנגט, אונד געשפּראַכען:
 „זיארום שטערהט דאָרין געשריבען, דאַס דער קעניג פֿאַן ככל קאַמטען ווערדע,
 רועם לאַנג צו פֿערדערבען, אונד מענשען אונד פֿידע דאָרין אויסצוראַטטען?“
 [ל] דרום, שפּריכט דער עוויגע פֿאַן יהוויקים, קעניג פֿאַן יהודה, קיין נאָכ
 קאַמטען פֿאַן איהם זאָלל אויף דעם טהראָן דוד'ס זיטען; זיין לייבנאַם זאָלל הינגע.
 וואָרפען, דער טאַגעסהיטצע אונד דער נעכטל כֶּען קעלטע פּרייזגעגעבען ווערדען.
 [לא] איך ווילל אַן איהם, אַן ווינען קינדערן אונד דינערן, איהרע זינדע אַהנדען,
 אונד איבער זיא, איבער אַללע איינוואָהנער ירושלים'ס אונד גאַנץ יהודה דאָן
 אונגליק ברינגען, וועלכעס איך איהנען פֿאַרהער געוואָגט האָבע, דאַ זיא ניכט
 הערען וואָלטען. [לב] ירמיהו נאָהם אַלזאָ איינע אַנדערע ראָללע, גאַב זיא
 דעם

ב א ו ר

מזערת מפני הענים המזערים בה (דד"ק) • וכדנדר"ל, מה אח? רב אמר אחוכא
 (פֿייערטאַפֿף) זשואל אמר עניס הנדלקים באחיה • (כג) שלש דלהות, לפי פשוטו
 הן ש רות המכתב • ולפי פירוש רז"ל שאמרו שהיתה מגילת איכה וקרא לפניו איזה פסוקים,
 אפסר שקרא דלת לכל חרוח משירי קינות הנ"ל, וארבעה, אמר שלש, לשון נקבה, וארבעה
 לשון זכר? לפי שהיא גם מושאל, ודלת לשון נקבה (דד"ק) • יקרעה עתיד במקום עבה,
 והשליך מקור במקום עתיד • אל האח, על האח • (כד) ולא פחדו, הריזה מקרא הכ"ך,
 וכי"ך להיות, והמ"ך וכל עבדיו האומעים וכו' לא פחדו ולא קרעו בגדיהם, וענינו,
 ששמעו התוכחה, הכתיבה בגילה ולא פחדו ולא קרעו בגדיהם לשון בתשובה •
 (כה) וגם, פירושו כמו אף על פי, כלומר אף גם כי הפניעו (התחננו) אלכתן ודליתו
 וגיריתו את המלך לנלתי שרוף וכו', לא שמע אליהם • (כו) ויסתורם יי, ת"י וחנין עליהן
 ה' • (כז) אתה המגילה ואת הדברים, לא ידעתי פירושו • ורבתינו דרשו שהדושה סגד
 תורה שנסתף חייב לקרוע שחי קריעות, על הגויל ועל הכתב, שנאמר את המגילה ואת הדברי •
 (ל) לא יהיה לוי ושב על כפא, כימלכות ייחיון לא נחשבה לכלום, כי לא מלך רקטלה

תרגום אשכנזי

דעם שריובער ברוך, זאָהן נריה, אונד ריווער שרייב דרויף וואָס איהם ירמיהו רייק טירטע, נעהמליך אללע וואָרטע העס ערשטען, פֿאַן יהויקים פֿערברענגטען בוכעס; אויך וואָרדע מעהרערעס פֿאַן גלויבֿעס אונד האַלט הינצוגעפֿיגט.

לו [א] צדקיהו, זאָהן יאשיהו'ס, רעגירטע אַלס קעניג אָן דער שטעללע כניהו'ס זאָהנס יהויקים; נכוכהראצו. קעניג פֿאַן כבל, האַטטע איהן צום קעניג איבער יהודה געזעצט. [ב] אָבער ווערער ער, נאָך ווינע דינער אונד דאָן געמיינע פֿאַלק געהאָרטען דען וואָרטען גאָטטעס, דוא ער הורך דען פֿראָפעטען ירמיהו זאָגען לים. [ג] איינסט שיקטער דער קעניג צדקיהו דען יהוכל, זאָהן שלמיהו, אונד צפניה, זאָהן דעם פֿריסטערס מעשיה, צום פֿראָפעטען ירמיהו מיט פֿאַלגענע דעם געוויך: פֿלעהע דאָך פֿיר אונס צום עוויגען, אונזערס גאָטטע! [ד] ירמיהו גינג דאָמאָלס פֿרויאַ אונטערס פֿאַלקע אויס אונד איין, אונד נימאָנד זעצטע איהן איינס געפֿענגניס. [ה] פֿרעה'ס העער וואָר אויס מצרים אויפֿגעבראָכען; אונד אַלס דיא כשרים, וועלכע יהושלים בעלאַגערטען, דיוע נאָכריכט הערטען, צאָ גען זיא פֿאַן ריווער שטאָרט אָב. [ו] גון ערגינג דאָן וואָרט גאָטטעס אָן דען פֿראָ פֿעטען ירמיהו: [ז] זאָ שפּריכט דער עוויגע, דער גאָטט ישראל'ס: זאָ זאָללט איהר

ב א ו ר

חדשים * (לג) ועוד נוסף וכו', לפי פשוטו הכנה לנוזר עליהם פורעכות יותר מאשר כגון עליהם במגילה הראשונה. ומכאן זכרונם לברכה דרשו הוסיף איזה חלפ"א בית"א בקיטת איכה.

לו (א) וימלך, נקאפיטל הוה יסופר, כי נזרים חיל כשדים את ירושלים בימי צדקיהו המלך, וחיל פרעה יבא ממזרים לעזרת ישראל, וכשמוע כשדים הדבר הזה עלו מעל ירושלים, וירמיהו מתנבא שיזובו חיל פרעה למזרים, והכשדים יזובו להלחם על ירושלים, ללכדה ולשרפה; ואיך תפס יראייה פקיד השער את ירמיהו, הרוב להשתמש מחוק העם, וימסרהו לשרים, אשר הכוהו ונמנוהו בנית האסור, והמלך צדקיהו שלח להבזוזו משם ונתנהו בחצר המטרה, וכלכלהו בככר לתם לוֹס. וימלך מלך, כפל השם עם הפעל, כמו ידור נדר, לאסור אסר, בוגדי בגד ורבים כמוהם. ואפשר שיאמר וימלך מלך, לפי שצדקיהו היה המלך האחרון בימי בית ראשון וממלכות בית דוד, כי זרובבל לא היה כי אם פחת; ופירושו וימלך ממלכת מלך, כמו לפני מלך מלך בישראל. ורד"ק אמר: לפי שמלכות יהויכין לא עמדה אלא שלשה חדשים, אמר צדקיהו וימלך מלך, כי יהויכין לא נחשב למלך. (ראה ברש"י). אשר המליך נכוכהנר, את צדקיהו, כי הוא המלך אותו, והשביעהו באלהים שיעבוד לו בתמים, ובתפלה היה שמו מתקיה, ונכוכהנר הסיב את שמו צדקיהו (מלכים ב' כ"ד, י"ז). (ג) החפלל לא בעדני, בעת זאת חיל פרעה ממזרים לעזור את ישראל, ושמוע הכשדים הנזרים על ירושלים ויעלו מן העיר, כנזכר פסוק ה', הו שלח צדקיהו אל ירמיהו להתפלל אל ה', שלא יזובו הכשדים, והיו דבר ה' אליו לאמר: חיל פרעה יזוב לארצי, והכשדים יזובו להטיר על העיר; כן נראה המשך התיבות; והעד: כה חאמרו אל מלך יהודה השולח אחכס אלי לדגשני (למטה פסוק וי"ו). אמנם לא כן דעת רש"י ז"ל בפירושו לפסוק י"ב. (ד) באויצא בתוך העם, כי מאז נתנו יהויקים בנית הכלא לא יבא משם בימי מלכותו, ובמלכות ג' חדשים של יכניהו, אך צדקיהו ה' יצאהו לחירות, ולא הושס בנית הכלא עד שתפשו יראייה, כי צדקיהו היה צדיק ודורו רשעים. (ה) יצא בומצרים, לעזור אל צדקיהו, כי הוא מרד בשלך בבל, אשר השביעהו באלהים כשהמליכו, ונמרדו

ירמיהו לו לו קמו

ברוך בן גריהו הספר ויכתב עליה מפי ירמיהו את כל דברי הספר אשר שרף יהויקים מלך יהודה באש ועוד נוסף עליהם דברים רבים כהמה :

לו (א) וימלך מלך צדקיהו בן יאשיהו תחת בניהו בן יהויקים אשר המליך נבוכדנצר מלך בבל בארץ יהודה : (ב) ולא שמע הוא ועבדיו ועם הארץ אל דברי יהוה אשר דבר ביד ירמיהו הנביא : (ג) וישלח המלך צדקיהו את יהויכל בן שלמיה וארת צפניהו בן מעשיה הכהן אל ירמיהו הנביא לאמר החפל לנא בעדנו אל יהוה אלהינו : (ד) וירמיהו בא ויצא בתוך העם ולא נתנו אתו בית הפליא הכלוא קרי : (ה) וחיל פרעה יצא ממצרים וישמעו הכשדים הצרים על ירושלים את שמעם ויעלו מעל ירושלים : (ו) ויהי דבר יהוה אל ירמיהו הנביא לאמר : (ז) כה-

אמר

ר ש י

חיכה יעיז חיכה יועם והוסיף עליה חגי הנזר שלל אות משולשת זה : לו (א) וימלך מלך לפי שמעתי זה לספר ולומר שנתקיימו הפורעניות שנבא עד הנה התחיל לומר כן ונבא עת הפקודה שיקרבו הימים להתקיים הדברים וימלך מלך אחר על יהודה תחת לטיו בן יהויקים וגו' (ד) וירמיהו זה וינא בתוך העם כשמלך צדקיהו זה והושיאיו מצית הכלל שנבאו יהויקים שצדקיהו היה צדק ודורו השעים ויהויקים רשע ודורו צדקים : (ה) וחיל פרעה ינא ממזרים לעזרה ליהודה : (ז) שז לארזו מזרים בספינות

מכלל יופי

כמנהג ברוב (יח) על דהספר על שם סופו, כי לא יקרא ספר עד שיכתוב בו (בריו, הוא שכותבין בו (יט) איפה נכתב בה"ת על פי המסורת והקבלה (כ) חצרה מלעיל, הזקף נכד, והה"א ניספת, והוא כמו חצר, רוצה לומר חצר המלך * רחפקידו * ענין גביזה והנחה (כב) ואה האח * פירש רבי יונה : מסתה, ויתכן לפרש כי האש ענמו כשהוא גדול יקרא אח, והיא המדורה, וכן תרגם יונתן, וית כורא קדמויה מדליקין, ותרגם על האש אשר על האש, לכורא דילגומרין * ובדברי רבותינו ז"ל, מאי אח? רב אמר אחווא, פירוש, עני ערבה, ושמאל אמר עניס הנדלקים באסוה * ובפירוש, כלי שמדליקין בו האש * ואמר : מבערת, מפני העניס המפוערים בה, כאלו היא מיבערת * (כג) שלש דלחות וארבעה * פירוש, דפין, כלומר דפי המגלה, ונקראים דלחות, לפי שנפתחים ונגמרים כדלחות, ובאו בפסוק וזכר ונקבה, שאמר : שלש וארבעה, ואמר כן, לפי שהוא שם מושל, כי דלת לטון נקבה * [ורבותינו ז"ל פירשו, שלש דלחות וארבעה, שלש פסוקים וארבעה * מאי